

Status i financijsko poslovanje državnih agencija

Bajo, Anto; Kolarec, Maja

Source / Izvornik: **Newsletter : povremeno glasilo Instituta za javne financije, 2014, 16, 1 - 11**

Journal article, Published version

Rad u časopisu, Objavljena verzija rada (izdavačev PDF)

<https://doi.org/10.3326/nlh.2014.85>

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:242:982459>

Rights / Prava: [Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International/Imenovanje-Nekomercijalno-Bez prerada 4.0 međunarodna](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-16**

Repository / Repozitorij:

[Institute of Public Finance Repository](#)

Status i financijsko poslovanje državnih agencija

ANTO BAJO, Institut za javne financije
MAJA KOLAREC, Ekonomski fakultet Zagreb

I. UVOD

Početak 2014., nakon brojnih statusnih promjena, u Hrvatskoj (RH) postoje 44 državne agencije. Najveći broj agencija (34) su korisnici državnog proračuna, osam je neprofitnih organizacija koje se financiraju izvan proračuna, a dvije su trgovačka društva. Tijekom 2014., Vlada je planirala u državni proračun uključiti pet od osam neprofitnih agencija¹. Umjesto toga, Vlada osniva dvije nove agencije (Agenciju za ugljikovodike i Agenciju za ozakonjenje nezakonito izgrađenih zgrada). Agencije zapošljavaju oko 6.000 djelatnika, imaju godišnji proračun veći od 4 mlrd. kuna, a financijska imovina značajno nadilazi njihove obveze. Nažalost, malo je dostupnih informacija o njihovom financijskom poslovanju, posebice o rezultatima poslovanja i uspješnosti u pružanju usluga. To je više nego dovoljan razlog da se – temeljem dostupnih informacija – analizira i skrene pozornost na njihovu transparentnost, financijsko poslovanje i utjecaj na državne financije. Analiza financijskog poslovanja agencija obavljena je za razdoblje 2010. do 2012.

2. NEKOLIKO NAPOMENA O AGENCIJAMA

Agencije su polu-samostalna administrativna tijela koja obavljaju javne poslove poput regulacije, pružanja usluga i provedbe politika. U usporedbi s državnom upravom, agencije su manje hijerarhijski organizirane, manji je politički utjecaj na njihove dnevne operacije, pa su samostalnije u menadžerskim i financijskim odlukama, kao i u politici zapošljavanja. Postoje razne dileme oko definiranja agencija. Međutim, postoji i konsenzus da je riječ o organizacijama koje se strukturno ne smatraju državnom upravom jer funkcioniraju u znatno većem poslovnom okruženju. Zbog različitog stupnja samostalnosti, organizacija agencija se i u drugim državama razlikuje, što onemogućava njihovo preciznije definiranje (Van Thiel, 2012:18). Agencija se obično definira kao javna ustanova, izvan ministarstava, ali koju mjerodavno ministarstvo na određeni način nadzire (Radma-Liiv, T., Nakrošis, V. and Hajnal, G., 2012).

U većini zemalja Srednje i Istočne Europe ne postoje stvarne reforme usmjerene na razvoj agencija, nego je to kontinuirani razvoj bez cjelovite strategije ili detaljnijeg akcijskog plana. Jedan od značajnih motiva za profiliranje i rast broja agencija je restrukturiranje starih funkcija države naslijeđenih iz socijalističkog

¹ Dostupno na:

http://www.vlada.hr/naslovnica/novosti_i_najave/2013/rujan/predstavljene_smjernice_ekonomske_i_fiskalne_politike_reformskim_mjerama_do_smanjenja_proracunskog_deficita

razdoblja i proces pridruživanja EU-a koji je naročito bio prisutan pri osnivanju regulatornih agencija i agencija za upravljanje strukturnim fondovima (Radma-Liiv, T., Nakrošis, V., and Hajnal, G., 2012).

3. BROJ I STATUS DRŽAVNIH AGENCIJA

U RH postoje 44 državne agencije (v. tablicu 1). Samo od 2004. do 2013. osnovano ih je 35 i to uglavnom kao rezultat procesa pridruživanja Hrvatske EU-u. Na temelju analize financijskih izvještaja, statuta i pregleda godišnjih izvještaja o poslovanju, lako je utvrditi da se njihov status u sustavu javnog sektora značajno razlikuje (v. tablicu 2 u prilogu). Temeljem statusa u sustavu financijskog izvještavanja u 2013. od 44 agencije 7 je neprofitnih organizacija, 34 su proračunski korisnici, dvije agencije su trgovačko društvo, a jedna je neprofitna organizacija u statusu izvanproračunskog korisnika.

Tablica 1.

Broj državnih agencija od 2010. do 2013.

	2010.	2011.	2012.	2013.
Proračunske	32	32	33	34
Izvanproračunske		1	1	1
Neprofitne	8	8	8	7
Trgovačka društva	2	2	2	2
Ukupno	42	43	44	44

Izvor: Obrada autora temeljem analize godišnjih i financijskih izvještaja agencija

Većina se agencija financira iz državnog proračuna i ima status proračunskog korisnika. Obično se nalaze u sklopu proračunskog razdjela mjerodavnog ministarstva: financija (2), gospodarstva rada i poduzetništva (6), poljoprivrede (7), pomorstva, prometa i infrastrukture (4), zaštite okoliša i prirode (2), znanosti, obrazovanja i športa (4), te rada i mirovinskog osiguranja (1). Posluju u sklopu državne riznice te vode poslovne knjige i evidencije po računovodstvu državnog proračuna.

Osam je agencija u statusu neprofitnih organizacija, izvan su proračuna i nalaze se u registru (neprofitnih organizacija) kojeg vodi Ministarstvo financija. Financijsko poslovanje neprofitnih agencija prati mjerodavno ministarstvo, odnosno pravna osoba koja za to ima javnu ovlast. Vlada je u 2010. i 2011. veći dio neprofitnih regulatornih agencija prebacila u državni proračun, a u Smjernicama ekonomske i fiskalne politike 2014.-2016² predviđela uključivanje i većeg dijela preostalih neprofitnih agencija. Državna agencija za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka (DAB) je jedina neprofitna agencija u statusu izvanproračunskog korisnika, financira se namjenskim prihodima te vodi poslovne knjige po računovodstvu neprofitnih organizacija. DAB se može klasificirati i u neprofitne agencije.

Dvije su agencije (Financijska agencija – FINA i Agencija za lijekove i medicinske proizvode – ALMED) u statusu trgovačkog društva u vlasništvu države, financiraju se namjenskim prihodima, vode poslovne knjige po računovodstvu za poduzetnike, a ostvarenu dobit dijele s državnim proračunom. Imaju veliku samostalnost, a u ime i za račun države obavljaju dio javnih funkcija (platnog prometa, centralnog obračuna plaća, poslove riznice).

4. ZAPOSLENI I RASHODI ZA ZAPOSLENE

U agencijama je zaposleno oko 6.000 djelatnika (v. tablice 3 i 4). Broj zaposlenih po godinama značajno se razlikuje jer je ovisio o dostupnosti podataka (v. tablicu 4). U promatranom trogodišnjem razdoblju u većini je agencija primjetan rast broja zaposlenih.

² To su: Agencija za elektroničke medije (AEM), Agencija za prostore ugrožene eksplozivnom atmosferom (Ex-Agencija), Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga (HANFA), Hrvatska agencija za obvezne zalihe nafte i naftnih derivata (HANDA), Hrvatska agencija za poštu i elektroničke komunikacije (HAKOM), Agencija za civilno zrakoplovstvo (CCAA).

Koncem 2012. u 39 agencija zaposleno je 5.952 djelatnika. U 28 agencija u statusu proračunskih korisnika zaposleno je 2.060, u jednoj izvanproračunskoj agenciji (Agencija za upravljanje državnom imovinom) je 216 djelatnika, u 8 neprofitnih agencija je 552 te u dva trgovačka društva 3.124 djelatnika (v. tablicu 3). Broj zaposlenih u proračunskim agencijama značajno varira od najveće s 563 zaposlena do agencije s 5 zaposlenih. U devet proračunskih agencija zaposleno je manje od 15 djelatnika. Neprofitna agencija s najvećim brojem zaposlenih je Hrvatska agencija za poštu i elektroničke komunikacije – HAKOM (173), a s najmanjim Hrvatska agencija za obvezne zalihe nafte i naftnih derivata – HANDA (8). Najveći broj zaposlenih ima Fina (2.961) koja sudjeluje s 50% u ukupnom broju zaposlenih u agencijama.

Visina bruto plaća. Temeljem dostupnih informacija iz godišnjih i financijskih izvještaja izračunate su mjesečne bruto plaće po zaposlenom koje su rasle usporedno s rastom zaposlenih (v. tablicu 6).

Prosječna bruto plaća po zaposlenom u 30 državnih agencija proračunskih korisnika je oko 10 000 kuna i znatno je niža od bruto plaća djelatnika zaposlenih u neprofitnim, izvanproračunskim agencijama i agencijama u statusu trgovačkog društva. Najviše bruto plaće u agencijama proračunskim korisnicima 2012. su imali zaposlenici Agencije za sigurnost željezničkog prometa i Agencije za javno-privatno partnerstvo (AJPP), a najmanje djelatnici Agencije za mobilnost i programe EU-a (AMPEU) te Hrvatske poljoprivredne agencije (HPA).

Znatno veće bruto plaće imaju zaposleni u neprofitnim agencijama (prosječno oko 16 000 kuna). Najveće bruto plaće imaju zaposlenici Hrvatske agencije za civilno zrakoplovstvo (CCAA) i Hrvatske agencije za poštu i elektroničke komunikacije (HAKOM), a najniže (još uvijek visoke) u Hrvatskoj energetske regulatornoj agenciji (HERA) i Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga (HANFA). Za tri agencije (DAB, E-Agenciju, HANDA-u) nisu dostupne informacije o rashodima za plaće.

Bruto plaće značajno se razlikuju i u dvije agencije u statusu trgovačkog društva – u Fini 7.806 kuna, a u ALMED-u čak 18.296 kuna.

5. TRANSPARENTNOST POSLOVANJA

Transparentnost poslovanja agencija u 2013. značajno ovisi o njihovoj vrsti. Općenito, agencije nisu sklone objavljivati detaljnije podatke o financijskom poslovanju. Takva ocjena temelji se na provjeri dostupnosti internetskih stranica, godišnjih izvještaja o poslovanju i objavi financijskih izvješća (v. tablicu 5)

Od 44 agencije u 2013. internetsku stranicu ima njih 42 (95%), Godišnji izvještaj o poslovanju javno je dostupan za 27 agencija (61%), a financijska izvješća za 29 agencija (66%).

Najveći dio proračunskih agencija ima internetsku stranicu. Nažalost, u prosjeku tek 63% (20-21 agencija) ima javno dostupan godišnji izvještaj o poslovanju i financijska izvješća. Sedam proračunskih agencija nisu u posljednje tri godine javno objavile godišnje izvještaje o poslovanju i financijske izvještaje. Malo agencija u sklopu godišnjeg izvješća uvrštava cjelovite glavne financijske izvještaje ili barem njihove sažetke. Razlog za manje informacija može biti njihov status proračunskih korisnika. Te agencije se nalaze u državnom proračunu u kojem su javno objavljeni njihovi rashodi i izvori financiranja.

Sličan je trend i u agencijama – neprofitnim organizacijama u kojima ipak većina ima dostupna financijska izvješća. Istina, financijski najveće agencije (npr. HANDA i DAB) objavljuju tek sažetke financijskih izvješća koji nisu dostatni za kvalitetnu analizu. Zanimljivo, niti na stranicama Vlade nema detaljnih informacija. Obje agencije koje su trgovačka društva (Fina i ALMED) imaju internetsku stranicu, međutim ALMED nema objavljen godišnji izvještaj o poslovanju ni financijska izvješća.

Ukratko, nepostojanje detaljnijih informacija o poslovanju onemogućava procjenu učinkovitosti kao i procjenu stvarno potrebnih sredstava za njihovo poslovanje. Stoga je potrebno detaljnije analizirati njihova financijska izvješća.

6. FINANCIJSKO POSLOVANJE

Financijski položaj agencija je odličan. To se može zaključiti temeljem analize viškova ili manjkova (iz redovnog poslovanja i ukupnih), te visine i strukture financijske imovine i obveza.

Agencije ostvaruju oko 4,5 mlrd. kuna prihoda (v. tablicu 7), te oko 1 mlrd. kuna godišnjih viškova (v. tablicu 8). To je dovoljan razlog da Vlada preispita politiku utvrđivanja visine naknada koje naplaćuju od pravnih osoba, a djelomice se koriste za financiranje rada agencije, djelom se uplaćuju u državni proračun i druge manje poznate financijske operacije.

Najveće prihode ostvaruje 8 neprofitnih agencija i to oko 2 mlrd. kuna u posljednje dvije promatrane godine. Proračunske agencije ostvaruju oko 1,5 mlrd. kuna godišnjih prihoda (od kojih se većina uplaćuje u državni proračun), a agencije u statusu trgovačkih društva oko 880 mil. kuna.

Agencije na kraju poslovne godine ostvaruju značajne viškove (tablica 8). U visini viškova ponovo prednjače neprofitne agencije koje godišnje ostvare oko 1 mlrd. kuna. Proračunske agencije ostvaruju viškove od oko 4 mil. kuna. Veći dio tih agencija financira se iz proračuna, a viškovi su rezultat ostvarenih vlastitih prihoda na tržištu. Ne treba zanemariti da i dvije agencije u statusu trgovačkog društva ostvare godišnje oko 80 mil. kuna viškova.

Stanje i visina viškova dovoljan su razlog da se detaljnije posveti pozornost strukturi imovine i obveza agencija. Na žalost, ne postoje cjelovite informacije za sve agencije, ali već i podaci iz dostupnih financijskih izvještaja ukazuju na nekoliko zanimljivih trendova. Kako je već navedeno, većina agencija nema javno dostupne detaljne podatke iz financijskih izvještaja iz kojih bi se mogao utvrditi i ocijeniti njihov financijski položaj. U analizi se uglavnom koriste godišnji financijski izvještaji 10 do 12 agencija. Detaljna analiza svih izvještaja ostaje izazov za buduće istraživanje.

Stanje viškova raste godišnje za oko 1 mlrd. kuna što na kraju vodi do akumulacije viškova na računima agencija (stanje u bilanci) u iznosu od 7 mlrd. kuna (tablica 9). Financijska imovina agencija je visoka i iznosi više od 10 mlrd. kuna u promatranom razdoblju. U strukturi financijske imovine dominiraju dionice i udjeli (2,5 mlrd. kuna) te visoka potraživanja za prihode (2,6 mlrd. kuna). Vrijednosni papiri i zajmovi su značajna stavka potraživanja na koje se zajedno odnosi oko 4 mlrd. kuna. Novac u banci je oko 750 mil. kuna. Kada se tomu doda oko 330 mil. depozita, ispada da su agencije početkom 2013. imale oko 1 mlrd. kuna likvidne financijske imovine (v. tablicu 9).

Neprofitne agencije zaslužuju pozornost jer se u njima nalazi gotovo 70% financijske imovine (tablica 10). Po dobrom financijskom položaju te po visini prihoda i visini financijske imovine izdvajaju se HANDA, DAB i HAKOM. Koncem 2012. stanje viškova prihoda 6 neprofitnih agencija iznosi 6,5 mlrd. kuna. Najveće viškove prihoda na kraju godine imaju HANDA (3,2 mlrd.) i DAB (3,1 mlrd. kuna). Budući da neprofitne agencije ostvaruju velike viškove, imaju velike iznose financijske imovine i dobar financijski položaj, njihovo bi uključivanje u sustav proračuna bio značajan financijski učinak na državu.

7. ZAKLJUČAK

Najveći broj državnih agencija u RH osnovan je pod utjecajem procesa pridruživanja EU-u i to bez cjelovite strategije ili detaljnog akcijskog plana Vlade za reformu ili razvoj državne uprave. Umjesto kvalitetne procjene opravdanosti njihova poslovanja, Vlada 2014. osniva dvije nove agencije.

Status agencija u sustavu državnih financija nije jasan, a često su nepoznati kriteriji za osnivanje kao i rezultati njihova poslovanja.

Transparentnost poslovanja agencija u 2013. godini nije zadovoljavajuća. Velik broj agencija nema javno dostupna godišnja izvješća o radu i financijska izvješća, a postojeći izvještaji često ne sadrže ni osnovne informacije o poslovanju.

U promatranom trogodišnjem razdoblju evidentan je značajan porast broja zaposlenih, rashoda za zaposlene i bruto plaća.

Agencije ostvaruju velike viškove koje prenose iz godine u godinu, imaju velik iznos imovine, uglavnom financijske, mali iznos financijskih obveza, što upućuje na dobar financijski položaj.

Naplaćene naknade ne odražavaju realni trošak pružanja usluga jer se godišnje od poslovanja agencija ostvaruje 1 mlrd. kuna viškova.

Preporuke za Vladu i Sabor:

- Poboljšati transparentnost agencija inzistiranjem na redovitoj javnoj objavi godišnjih izvještaja o poslovanju i financijskih izvještaja na internet stranicama Vlade i Sabora.
- Osigurati godišnju raspravu na Vladi i Saboru o poslovanju i učincima državnih agencija.
- Ispitati mogućnost spajanja srodnih agencija ukoliko bi se time mogle ostvariti uštede u državnom proračunu (npr. u području poljoprivrede, prometa itd.).
- Preispitati politiku utvrđivanja visine naknada koje naplaćuju od pravnih osoba, a koriste se za financiranje rada agencija, dijelom se uplaćuju u državni proračun, a služe i za druge manje poznate financijske operacije.
- Usporediti poslovanje agencija sa sličnim agencijama u zemljama članicama EU-a.
- Obaviti (Državni ured za reviziju) financijsku i reviziju učinkovitosti poslovanja agencija, kao i njihovu ulogu i značaj u procesu pristupanja Hrvatske EU-u i u procesu povlačenja sredstava iz strukturnih fondova.

Temeljem obavljene analize mogu se pružiti i preporuke novim zemljama kandidatkinjama za članstvo u EU:

- ne osnivajte nove agencije;
- poslove regulatora možete financirati kroz proračun;
- ne dopustite uvođenje dodatnih naknada i nameta (neovisno o zahtjevima EU-a) jer povećavaju troškove državne administracije i ukupni financijski (fiskalni i nefiskalni) teret poduzećima i kućanstvima.

Tablica 2.*Popis i status državnih agencija*

	Naziv	Kratika	Osnovana	Status
1.	Agencija za vodne putove	AVP	2007.	proračunski korisnik
2.	Sigurnosno-obavještajna agencija	SOA	2006.	proračunski korisnik
3.	Vojna sigurnosno-obavještajna agencija	VSOA	2006.	proračunski korisnik
4.	Agencija za regionalni razvoj Republike Hrvatske	ARR	2008.	proračunski korisnik
5.	Hrvatska akreditacijska agencija	HAA	2004.	proračunski korisnik
6.	Agencija za kvalitetu i akreditaciju u zdravstvu	AAZ	2007.	proračunski korisnik
7.	Hrvatska informacijsko dokumentacijska referalna agencija	HIDRA	1994.	proračunski korisnik
8.	Hrvatska agencija za malo gospodarstvo	HAMAG	2002.	proračunski korisnik
9.	Agencija za promicanje izvoza i ulaganja	APIU	2002.	ukinuta 8.11.2010.
10.	Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja	AZTN	1995.	proračunski korisnik
11.	Agencija za javno-privatno partnerstvo	AJPP	2008.	proračunski korisnik
12.	Agencija za prometnu infrastrukturu		2008.	ukinuta 15.12.2009.
13.	Agencija za opremu pod tlakom	OPT AGENCIJA	2008.	proračunski korisnik
14.	Agencija za osiguranje radničkih potraživanja u slučaju stečaja poslodavca	AORPS	2008.	proračunski korisnik
15.	Agencija za pravni promet i posredovanje nekretninama	APN	1997.	proračunski korisnik
16.	Agencija za odgoj i obrazovanje	AZOO	2006.	proračunski korisnik
17.	Agencija za obrazovanje odraslih/Agencija za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih	ASOO	2006.	proračunski korisnik
18.	Agencija za znanost i visoko obrazovanje	AZVO	2004.	proračunski korisnik
19.	Hrvatska agencija za borbu protiv dopinga u športu	HADA	2007.	spojena 8.11.2010. Hrvatskom zavodu za toksikologiju
20.	Agencija za zaštitu okoliša	AZO	2002.	proračunski korisnik
21.	Hrvatska agencija za hranu	HAH	2003.	proračunski korisnik
22.	Agencija za istraživanje nesreća i ozbiljnih nezgoda zrakoplova	AZI	2009.	proračunski korisnik
23.	Agencija za obalni linijski pomorski promet	Agencija ZOLPP	2006.	proračunski korisnik
24.	Agencija za sigurnost željezničkog prometa	ASZ	2009.	proračunski korisnik
25.	Agencija za regulaciju tržišta željezničkih usluga	ARTZU	2007.	proračunski korisnik
26.	Agencija za zaštitu osobnih podataka	AZOP	2003.	proračunski korisnik
27.	Agencija za strukovno obrazovanje	ASO	2005.	spojena 2. 3. 2010. u Agenciju za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih
28.	Središnja agencija za financiranje i ugovaranje programa i projekata EU	SAFU	2007.	proračunski korisnik
29.	Agencija za reviziju sustava provedbe programa Europske unije	ARPA	2008.	proračunski korisnik
30.	Agencija za obrazovno reformske inicijative u jugoistočnoj Europi	ERISEE	2005.	ukinuta 30.6.2010.
31.	Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju	APPRRR	2009.	proračunski korisnik
32.	Agencija za poljoprivredno zemljište	APZ	2009.	proračunski korisnik
33.	Hrvatska poljoprivredna agencija	HPA	1994.	proračunski korisnik
34.	Poslovno inovacijska agencija	BIGRO	2010.	proračunski korisnik
35.	Agencija za mobilnost i programe EU	AMPEU	2007.	proračunski korisnik
36.	Agencija za regulaciju tržišta željezničkih usluga	ARTZU	2007.	proračunski korisnik

37.	Državna agencija za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka	DAB	1994.	Neprofitna / izvanproračunski korisnik
38.	Financijska agencija	FINA	2002.	trgovačko društvo
39.	Hrvatska agencija za obvezne zalihe nafte i naftnih derivata	HANDA	2006.	neprofitna
40.	Agencija za prostore ugrožene eksplozivnom atmosferom	EX-Agencija	2002.	neprofitna
41.	Hrvatska Agencija za civilno zrakoplovstvo	HACZ	2007.	neprofitna
42.	Agencija za lijekove i medicinske proizvode	ALMED	2003.	trgovačko društvo
43.	Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga	HANFA	2005.	neprofitna
44.	Hrvatska energetska regulatorna agencija	HERA	2004.	neprofitna
45.	Agencija za elektroničke medije	e-Agencija	2007.	neprofitna
46.	Hrvatska agencija za poštu i elektroničke komunikacije	HAKOM	2008.	neprofitna
47.	Hrvatska agencija za ugljikovodike	HAU	2013.	proračunski korisnik

Izvor: Obrada autora temeljem podataka iz godišnjih izvještaja, statusa i financijskih izvještaja

Tablica 3.

Broj zaposlenih u državnim agencijama od 2010. do 2012.

	2010.	Broj agencija	2011.	Broj agencija	2012.	Broj agencija
Proračunske	1.631	31	2.052	29	2.060	28
Izvanproračunske			199	1	216	1
Neprofitne	518	8	541	8	552	8
Trgovačka društva	3.161	2	3.060	2	3.124	2
Ukupno	5.310	41	5.852	40	5.952	39

Izvor: Godišnja izvješća o poslovanju i Financijski izvještaji agencija od 2010. do 2013.

Tablica 4.

Broj zaposlenih u državnim agencijama od 2010. do 2012.

Agencije	2010.	2011.	2012.
1. Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju	378	498	563
2. Hrvatska poljoprivredna agencija		382	361
3. Hrvatska izvještajna novinska agencija	159	158	154
4. Agencija za upravljanje državnom imovinom		199	216
5. Središnja agencija za financiranje i ugovaranje programa EU	110	133	123
6. Agencija za odgoj i obrazovanje	131	142	122
7. Agencija za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih	86	92	87
8. Agencija za pravni promet i posredovanje nekretninama	71	71	71
9. Agencija za znanost i visoko obrazovanje	62	64	64
10. Agencija za zaštitu okoliša	52	60	63
11. Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja	50	55	55
12. Agencija za mobilnost i programe Europske unije	28	42	52
13. Hrvatska agencija za malo gospodarstvo i investicije	47	47	50
14. Hrvatska informacijsko-dokumentacijska referalna agencija	38	36	35
15. Agencija za reviziju sustava provedbe programa EU	27	30	34
16. Agencija za zaštitu osobnih podataka	27	31	32
17. Agencija za regionalni razvoj RH	24	30	29
18. Agencija za vodne putove	25	25	27
19. Hrvatska akreditacijska agencija	25	26	26
20. Hrvatska agencija za hranu	21	21	20
21. Agencija za opremu pod tlakom	14	14	14

22.	Agencija za osiguranje radničkih potraživanja u slučaju stečaja	12	12	13
23.	Agencija za javno-privatno partnerstvo	14	14	12
24.	Agencija za kvalitetu i akreditaciju u zdravstvu	7	11	12
25.	Agencija za obalni linijski promet	9	10	10
26.	Agencija za regulaciju tržišta željezničkih usluga	7	9	10
27.	Agencija za poljoprivredno zemljište		0	8
28.	Agencija za istraživanje nesreća i ozbiljnih nezgoda zrakoplova	4	7	8
29.	Agencija za sigurnost željezničkog prometa	0	3	5
30.	Agencija za investicije i konkurentnost			
31.	Poslovno inovacijska agencija – BICRO	28	29	
32.	Agencija za obrazovanje odraslih	86		
33.	Agencija za strukovno obrazovanje	51		
34.	Agencija za promicanje izvoza i ulaganja	32		
35.	Agencija za ugljikovodike			
36.	Hrvatska agencija za borbu protiv dopinga u športu	6		
37.	Agencija za ozakonjenje nezakonito izgrađenih zgrada			
38.	Sigurnosno-obavještajna agencija			
39.	Vojna sigurnosno-obavještajna agencija			
40.	Agencija za obnovu osječke Tvrđe			
	Ukupno proračunske	1.631	2.251	2.276
41.	Hrvatska agencija za poštu i elektroničke komunikacije	168	169	173
42.	Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga	133	140	140
43.	Hrvatska Agencija za civilno zrakoplovstvo	67	74	74
44.	Hrvatska energetska regulatorna agencija	47	56	60
45.	Državna agencija za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka	23	23	23
46.	Agencija za prostore ugrožene eksplozivnom atmosferom	55	53	52
47.	Agencija za elektroničke medije	18	19	22
48.	Hrvatska agencija za obvezne zalihe nafte i naftnih derivata	7	7	8
	Ukupno neprofitne	518	541	552
49.	Financijska agencija	3.041	2.930	2.961
50.	Agencija za lijekove i medicinske proizvode	120	130	163
	Ukupno trgovačka društva	3.161	3.060	3.124
	Ukupno	5.310	5.852	5.952

Izvor: Godišnji izvještaji o poslovanju, financijska izvješća, internetske stranice

Tablica 5.
Transparentnosti poslovanja državnih agencija u 2013.

	Broj agencija	Internet stranica	Godišnji izvještaj o poslovanju	Financijska izvješća
Proračunske	33	31	21	20
Izvanproračunski korisnik	1	1	0	1
Neprofitne	8	8	5	7
Trgovačka društva	2	2	1	1
Ukupno	44	42	27	29

Izvor: obrada autora temelje podataka iz godišnjih izvještaja i godišnjih financijskih izvještaja agencija

Tablica 6.*Bruto plaće zaposlenih u državnih agencijama od 2010. do 2012. (u kunama)*

	Agencije	2010.	2011.	2012.
1.	Agencija za sigurnost željezničkog prometa	0	9.180	19.663
2.	Agencija za javno-privatno partnerstvo	18.324	16.356	17.743
3.	Agencija za regionalni razvoj Republike Hrvatske	13.246	12.835	14.124
4.	Agencija za obalni linijski promet	15.086	13.181	14.737
5.	Agencija za kvalitetu i akreditaciju u zdravstvu	13.794	11.661	13.142
6.	Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja	12.543	11.785	12.659
7.	Središnja agencija za financiranje i ugovaranje programa EU	11.118	10.775	12.169
8.	Agencija za reviziju sustava provedbe programa EU	12.578	13.388	12.181
9.	Agencija za upravljanje državnom imovinom		8.493	11.915
10.	Agencija za istraživanje nesreća i ozbiljnih nezgoda zrakoplova	14.685	14.580	11.905
11.	Agencija za regulaciju tržišta željezničkih usluga	11.097	11.907	10.942
12.	Agencija za zaštitu osobnih podataka	10.404	10.156	10.444
13.	Agencija za opremu pod tlakom	9.884	10.025	10.107
14.	Hrvatska agencija za malo gospodarstvo i investicije		8.416	10.021
15.	Hrvatska izvještajna novinska agencija	11.461	10.458	9.968
16.	Hrvatska agencija za hranu	9.068	8.923	9.282
17.	Agencija za znanost i visoko obrazovanje	9.873	9.991	9.007
18.	Agencija za osiguranje radničkih potraživanja u slučaju stečaja	8.421	11.871	9.973
19.	Hrvatska akreditacijska agencija	9.824	9.834	8.979
20.	Agencija za odgoj i obrazovanje	8.734	7.756	8.973
21.	Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom gospodarstvu	10.055	9.443	8.702
22.	Agencija za poljoprivredno zemljište			8.849
23.	Agencija za zaštitu okoliša	7.956	7.993	8.165
24.	Agencija za vodne putove	7.994	7.447	8.029
25.	Hrvatska informacijsko-dokumentacijska referalna agencija	7.455	8.068	7.795
26.	Agencija za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih	2.400	7.129	7.472
27.	Agencija za pravni promet i posredovanje nekretninama	8.325	8.597	7.141
28.	Agencija za mobilnost i programe Europske unije	7.425	6.843	6.769
29.	Hrvatska poljoprivredna agencija		1.858	2.429
30.	Agencija za promicanje izvoza i ulaganja	16.788		
31.	Hrvatska agencija za borbu protiv dopinga u športu	9.672		
32.	Agencija za strukovno obrazovanje	5.154		
33.	Agencija za obrazovanje odraslih	2.020		
34.	Agencija za investicije i konkurentnost			
35.	Agencija za ugljikovodike			
36.	Agencija za ozakonjenje nezakonito izgrađenih zgrada			
37.	Poslovno inovacijska agencija – BICRO			
38.	Sigurnosno-obavještajna agencija			
39.	Vojna sigurnosno-obavještajna agencija			
40.	Agencija za obnovu osječke Tvrde			
	Prosjeck proračunske agencije	9.841	9.962	10.458
41.	Hrvatska Agencija za civilno zrakoplovstvo	19.444	17.994	20.659
42.	Hrvatska agencija za poštu i elektroničke komunikacije	15.851	17.549	17.385
43.	Agencija za prostore ugrožene eksplozivnom atmosferom	15.513	15.645	
44.	Hrvatska energetska regulatorna agencija	15.163	13.504	13.904
45.	Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga	13.243		
46.	Državna agencija za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka			
47.	Agencija za elektroničke medije			
48.	Hrvatska agencija za obvezne zalihe nafte i naftnih derivata			
	Prosjeck neprofitne agencije	15.843	16.173	17.316
49.	Agencija za lijekove i medicinske proizvode	14.142	14.569	18.296
50.	Financijska agencija	8.047	8.223	7.806
	Prosjeck trgovačka društva	11.095	11.396	13.051

Izvor: *Financijski izvještaji agencija*

Tablica 7.

Ukupni prihodi agencija od 2010. do 2012. (u mlrd. kuna)

	2010.	Broj agencija	2011.	Broj agencija	2012.	Broj agencija
Proračunski	1,57	33	1,58	31	1,58	32
Neprofitne	1,56	8	2,19	8	1,99	7
Profitne	0,91	2	0,88	2	0,86	2
Ukupno	4,04	43	4,65	41	4,42	41

Izvor: Financijski izvještaju agencija

Tablica 8.

Ukupni višak/manjak agencija od 2010. do 2012. (u mlrd. kuna)

	2010.	Broj agencija	2011.	Broj agencija	2012.	Broj agencija
Proračunske	0,004	33	-0,018	31	0,004	32
Neprofitne	1,142	8	0,917	8	1,060	7
Profitne	0,097	2	0,076	2	0,078	2
Ukupno	1,244	43	0,975	41	1,142	41

Izvor: Financijski izvještaju agencija

Tablica 9.

Ukupna financijska imovina i obveze od 2010. do 2012. (u mlrd. kuna)

	2010.	Broj agencija	2011.	Broj agencija	2012.	Broj agencija
Višak prihoda tekuće godine	5,29	17	6,21	16	7,00	12
Imovina	15,12	16	14,66	#	15,98	13
Financijska imovina	10,82	15	9,95	#	10,60	11
Novac u banci i blagajni	0,46	14	0,60	13	0,75	10
Depoziti	0,89	13	0,43	12	0,33	10
Zajmovi	1,35	13	1,61	12	1,73	10
Vrijednosni papiri	1,94	13	2,07	12	2,26	10
Dionice i udjeli	2,89	13	2,42	12	2,48	10
Potraživanja za prihode	2,92	13	2,45	12	2,62	10
Obveze	0,89	15	0,42		0,33	12
Obveze prema dobavljačima	0,05	10	0,06	9	0,06	7
Obveze prema bankama	0,08	14	0,04	13	0,02	10

Izvor: Financijski izvještaju agencija

Tablica 10.

Ukupna financijska imovina u 2012. po vrstama agencija (u mlrd. kuna)

	Ukupno	Broj agencija	Prorač.	Broj pror.	Neprofit.	Broj nepr.	Profit.	Broj profit.
Višak prihoda tekuće godine	7,00	12	0,22	4	6,55	6	0,23	2
Financijska imovina	10,60	11	1,61	3	7,90	6	1,09	2
Novac u banci i blagajni	0,75	10	0,06	3	0,64	5	0,05	2
Depoziti	0,33	10	0,01	3	0,14	5	0,19	2
Zajmovi	1,73	10	0,84	3	0,89	5	0,00	2
Vrijednosni papiri	2,26	10	0,00	3	2,24	5	0,02	2
Dionice i udjeli	2,48	10	0,00	3	2,44	5	0,04	2
Potraživanja za prihode	2,62	10	0,69	3	1,53	5	0,40	2
Obveze	0,33	12	0,05	4	0,09	6	0,20	2
Obveze prema dobavljačima	0,06	7	0,00	1	0,01	4	0,05	2
Obveze prema bankama	0,02	10	0,00	3	0,00	5	0,02	2

Izvor: Financijski izvještaju agencija

Tablica 11.

Financijsko poslovanje neprofitnih agencija u 2012. (u mlrd. kuna)

	Prihodi	Rashodi	Višak / manjak	Višak prihoda prenesen	Višak prihoda tekuće godine
Hrvatska agencija za obvezne zalihe nafte i naftnih derivata (HANDA)	1,15	0,62	0,53	2,68	3,21
Državna agencija za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka (DAB)	0,58	0,09	0,49	2,61	3,10
Agencija za prostore ugrožene eksplozivnom atmosferom (Ex Agencija)					
Hrvatska Agencija za civilno zrakoplovstvo (HACZ)	0,06	0,06	0,01	0,00	0,01
Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga (HANFA)	0,04	0,04	0,00	np	np
Hrvatska energetska regulatorna agencija (HERA)	0,03	0,02	0,01	0,07	0,08
Agencija za elektroničke medije (E-agencija)	0,01	0,01	0,00	0,02	0,03
Hrvatska agencija za poštu i elektroničke komunikacije (HAKOM)	0,11	0,10	0,01	0,11	0,12
Ukupno	1,99	0,93	1,06	5,49	6,55

Izvor: Financijski izvještaju agencija

Tablica 12.

Financijska imovina i obveza agencija u 2012. (u mlrd. kuna)

	HANDA	DAB	Ex	HACZ	HANFA	HERA	E-agencija	HAKOM	Ukupno
Prihodi	1,15	0,58		0,06	0,04	0,03	0,01	0,11	1,99
Imovina	3,52	7,96		0,04	0,03	0,08	0,03	0,18	11,85
Financijska imovina		7,64		0,04	0,02	0,04	0,03	0,12	7,90
Novac u banci i blagajni		0,57		0,00	0,00	0,00	0,01	0,05	0,64
Depoziti		0,01		0,03	0,00	0,04	0,01	0,05	0,14
Zajmovi		0,89							0,89
Vrijednosni papiri		2,24							2,24
Dionice i udjeli		2,44							2,44
Potraživanja za prihode		1,50		0,00	0,00	0,01	0,00	0,02	1,53
Obveze		0,01		0,01	0,00	0,01	0,00	0,05	0,09
Obveze prema dobavljačima		0,00		0,01	0,00	0,00	0,00	0,00	0,01
Financijske obveze		0,01		0,00	0,00	0,00	0,00	0,05	0,06

Izvor: Financijski izvještaju agencija

LITERATURA

Financijska izvješća državnih agencija od 2008. do 2013.

Godišnja izvješća o poslovanju agencija od 2008. do 2013.

Internetske stranice državnih agencija.

Ministarstvo financija. *Registar neprofitnih organizacija*. Zagreb: Ministarstvo financija.

Pravilnik o proračunskom računovodstvu i financijskom izvještavanju proračunskih korisnika, NN 32/11.

Radma-Liiv, T., Nakrošis, V. i Hajnal, G., 2012. Comparing Agencification in Central and Eastern Europe u: K. Verhoest (i sur.), ur. *Government Agencies – Practice and Lessons from 30 Countries*, Palgrave. Macmillan, Hampshire, England, str. 335-340.

Uredba o računovodstvu neprofitnih organizacija, NN 10/08, 7/09, 158/13.

Van Thiel, S., 2012. Comparing Agencies across Countries u: K. Verhoest (i sur.), ur. *Government Agencies – Practice and Lessons from 30 Countries*, Palgrave. Macmillan, Hampshire, England, str. 18-26.Verhoest, K. i sur. (ur), 2012. 2012. *Government Agencies – Practice and Lessons from 30 Countries*. Palgrave. Macmillan, Hampshire, England.

Zakon o računovodstvu, NN 109/07 i 54/13.